

KŪRYBINĖS INDUSTRIJOS IR TARPSEKTORINĖ INOVACIJŲ SĄVEIKA

Rasius Makselis

LIETUVOS KULTŪROS TYRIMŲ INSTITUTAS

Saltoniškių g. 58, LT-08015 Vilnius

rasius@yahoo.com

Straipsnyje pateikiama Europos Sąjungos ir Lietuvos inovacijų politikos 2005–2011 m. apžvalga, šios politikos konceptualinės prielaidos, joje naudojamas teorinis inovacijų modelis, inovacijų politikos raidos tendencijos. Kvestionuojama ES ir Lietuvos inovacijų politikoje vartojama inovacijų samprata kaip pernelyg siaura ir neaprepianti inovacijų plėtrai svarbių socialinių ir kultūrinių aspektų. Pateikiamas pasiūlymas išplėsti minėtoje politikoje vartojamą inovacijų sampratą įvedant naują „kūrybinių inovacijų“ terminą, kuris atspindi inovacijų tarpsektoriškumą.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: inovacijos, kūrybinės industrijos, kultūros politika, ES politika.

Šiame straipsnyje pamėginsime apžvelgti ES ir Lietuvos institucijų formuojamą ir vykdomą inovacijų politiką visu pirma kreipiant dėmesį į jos galimybes skatinti vadinamąją inovacijų tarpsektorinę sąveiką (*cross innovation*) tarp kūrybinių industrijų¹ ir kitų ūkio sričių. Apžvalgoje vartojama darbinė sąvoka

„kūrybinė inovacija“ siaurąja prasme reiškia būtent kūrybinių industrijų įmonių, organizacijų ir asmenų galimai daromą „kūrybišką įtaką“ kitų ūkio sričių subjektams kuriant ir diegiant inovacijas. Straipsnyje bus siekiama apibrėžti šio tipo įtaką galintį įvertinti teorinį inovacijų modelį. Remiantis identifikuotu modeliu bus pasiūlytas „kūrybinių inovacijų“ apibrėžimas, kuris egzistuojančioje ES ir Lietuvos inovacijų politikoje naudojamas inovacijų sampratas susies su šiuo metu įvairiuose kontekstuose vis labiau plintančiomis tarpsektorinės inovacijų sąveikos arba bendrai kuriamų inovacijų (*co-innovation*) idėjomis². Apžval-

1 Kūrybinėmis industrijomis čia laikomos „individo kūrybiniais sugebėjimais ir talentu pagrįstos veiklos, kurių tikslas bei rezultatas yra intelektualinė nuosavybė ir kurios gali kurti materialią gerovę bei darbo vietas. Kūrybinėms industrijoms Lietuvoje priskirtina: amatai, architektūra, dizainas, kinas ir videomenas, leidyba, vaizduojamasis, taikomasis menas, muzika, programinė įranga ir kompiuterinės paslaugos, radijo ir televizijos programų kūrimas ir transliacija, reklama, scenos menai ir kitos sritys, kuriose jungiasi kultūros bei ūkinės veiklos aspektai“. Kūrybinių industrijų skatinimo ir plėtros strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. ĮV-217.

2 Šiuo metu vykstančiame tarptautiniame INTERREG projekte „Cross Innovations“ plačiai naudojama inovacijų tarpsektorinės sąveikos koncepcija, kuri tiesiogiai siejama su „kultūra pagrįstos inovacijos“ (*culture based innovation*) sąvoka; <http://>

the Council and the European Parliament on Innovation in a knowledge-driven economy, (COM (2000) 567 – C5-0740/2000 – 2000/2336 (COS)).

Kline Stephan J., *Research, Invention, Innovation and Production: Models and Reality*, Report INN-1, 1985.

Kūrybinių industrijų skatinimo ir plėtros strategija, Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2009 m. kovo 28 d. įsakymas Nr. IV-217.

Knowledge-based Estonia, Estonian Research and Development Strategy 2002–2006, Tallinn, 2002.

Lietuvos inovacijų 2010–2020 metų strategija, 2010 m. vasario 17 d. LRV nutarimas Nr. 163.

Lietuvos inovacijų 2010–2020 strategijos priemonių planas, Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. 4-750/V-1692.

Oslo Manual, Guidelines for collecting and interpreting innovation data, 3-rd edition, OECD, 2005.

2006 *Trend Chart Methodology Report. Searching the forest for the trees: “Missing” indicators of innovation*, Anthony Arundel and Hugo Hollanders, MERIT – Maastricht Economic Research Institute on Innovation and Technology, July 1, 2006.

devoted to linear, technological innovation systems. This concept evidently tends to ignore the social and cultural contexts of innovative activities. It also ignores the fact that a significant number of innovations are created in attempts to solve local economic and social problems, which in the majority of cases are initially “intersectorial”. Therefore, these problems require a combination of resources and skills from different sectors and are directly related with their social and cultural context, which is ignored by the Oslo Manual. The article proposes to expand the definition of innovation and to use the term “creative innovation” which could take account of the different contexts and the cross-sectorial nature of innovations.

CREATIVE INDUSTRIES AND CROSS-INNOVATION

Rasius Makselis

KEYWORDS: innovation, creative industries, cultural policy, EU innovation policy.

SUMMARY

Development of the EU and Lithuanian national innovation policy from 2005 until 2011 features conceptual consistency, a clearly articulated theoretical model of innovations and a transparent system of indicators used for its monitoring (applied in the European Innovation Scoreboard). However, despite the intense methodological discussions concerning the need to expand the definition of innovation, EU policy makers have always had difficulties in their attempts to accommodate other types of innovations besides technological, organisational, marketing and design innovations. Thus, EU and Lithuanian institutions continued using the same concept of innovation based on the Oslo Manual and largely